

Heemkring BKW – Sint-Martens-Bodegem

Bodegem in vroegere tijden nr. 30 - 2026

Juan Van Halen in het kasteel Storms

Bij het publiceren van het artikel over 'Juan Van Halen (1788-1864), een Spaans avonturier in Bodegem' (Bodegem in vroegere tijden nr. 16-2020) was het onmogelijk om aan de hand van de ons beschikbare archiefstukken met enige zekerheid de Bodegemse woonst van deze bijzondere figuur te lokaliseren. Een 'gouden tip' werd ons intussen bezorgd door Jan Erkelbout uit Dilbeek, ambtenaar bij het Kadaster te Brussel. Als verwoed genealoog, bestuurslid van Familiekunde Vlaanderen – Regio Dilbeek (en trouw lezer van onze artikelenreeks) ontdekte hij de naam van onze Spaanse avonturier in de zogeheten *Relevé's* (lijst van mutaties onroerende goederen) in een zo goed als vergeten kadasterarchief. De kogel was door de kerk. Aan de hand van de ons verstrekte informatie konden wij de nodige notarisakten opsporen in de rijksarchieven van Brussel (Vorst) en Leuven. Onze eerste veronderstelling, geuit in het genoemde artikel, dat Van Halen best mogelijk kon gewoond hebben in het kasteel Storms blijkt nu juist te zijn. Niet alleen heeft hij er gewoond, doch was er bovendien de eigenaar van.

Juan Van Halen

De volledige naam van de vroeger zogeheten 'Brusselse rentenier' Godart is ons nu bekend dankzij een notariële akte van 27 augustus 1833 verleden voor notaris Guillaume Henri Annez te Brussel. Op die datum verkoopt **Claude Louis Marie Godart**, rentenier uit Brussel, het kasteel Storms (*une maison de campagne*) met een oppervlakte van 67 a 91 ca aan het Brusselse echtpaar **Philippe Clement en Jeanne Marie Garneville-Fenet**, wonende in de Zwaluwenstraat nr. 6 (dicht bij het

42 X	41 10	24 Mars 1835	Janvier	17 Juin 1835	.	Jean armand DeBalle a Bruxelles.	François Gregoire DeBalle a Bruxelles.
X	42 11	15 Mai 1835	Mai.	18 Mai 1835	annex.	Philippe Clement Garneville a Bodeghem	Juan Van Halen, general a Bruxelles
56 12	40 12	16 Janvier 1836	10	23 Janvier 1836.	Chai.	Monsieur cardinal Casimir D. Donstler Episc. de Metz.	Jean Joseph Lammere a Bruxelles

Maître de Campagne et Dignitaire des Ordres de la Couronne C 28.29 a 67 91
logé a Bodeghem.
36

Het bewuste archiefstuk waardoor de Bodegemse woonplaats van Juan Van Halen werd gevonden.

Brouckère-plein). Claude Godart, geboren te Parijs op 6 juni 1787, huwde vier jaar later op 26 april 1837 te Brussel met **Jeanne Elisabeth Charlotte Françoise Clement** (° Parijs, 16.1.1793) die verwant was met de moeder van de koper Philippe Garneville. Hij stapt een tweede maal in het huwelijksbootje te Brussel op 24 oktober 1839 met **Marie Thérèse Lebon** (° Wegnez, 29.10.1806) dochter van Jean Charles en Barbe Lambrette.

Philippe Garneville (° Versailles, 2.11.1771 en † Parijs, 9.4.1849), zoon van rentenier Charles († Parijs, 21.9.1807) en Marie Anne Clement († Versailles, 5.8.1780), verbond zich in de echt te Parijs op 9.11.1822 met **Jeanne Marie Fenet** (° Parijs, 22.1.1788) vroedvrouw en dochter van Denis Michel en Jeanne Charlotte L'Héritier. Op 16 mei 1835 verkopen zij het goed voor dezelfde notaris Annez aan **Juan Van Halen**, *général de division au service Belge*, wo-

Kasteel Storms

Une Maison de campagne, entièrement réparée à neuf, nommée le Petit Château, située en la commune de Bodeghem Saint Martin, près de l'Eglise, avec écurie, remises, jardins anglais, potager et fruitier en pleine rapport, plus une prairie, le tout contenant soixante sept perches, quatre vingt onze aunes, tenant à la rue dite Kerke straet, au

Detail akte van 16 mei 1835.

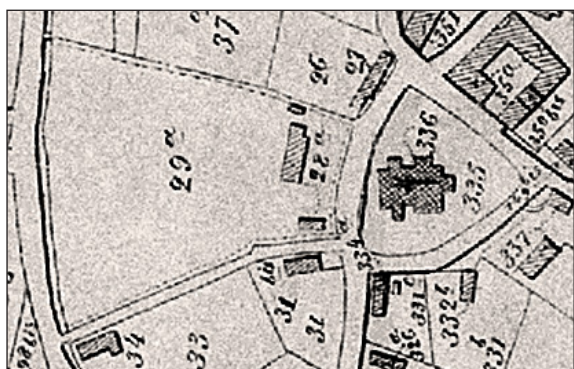
nende te Brussel in de *rue Royale neuve nr. 144* en gehuwd met **Marie Carmel Quiroga**. Het domein Storms werd toen omschreven als *Une maison de campagne entièrement réparée à neuf, nommée le Petit Château, située en la commune de Bodeghem Saint Martin, près de l'Eglise, avec écurie, remises, jardin anglais, potager et fruitier en pleine rapport, plus une prairie, le tout contenant soixante sept perches quatre vingt onze aunes, tenant à la rue dite kerke straet*. De totale kostprijs van deze transactie bedroeg 8400 franken. Met een jaarwedde van 10.000 franken was dat voor de generaal geen probleem. Zoals verder zal blijken is onze avonturier geen échte huismus. Als rasecht militair is hij steeds op zoek naar warmere oor-

den waar er 'strijd kan worden geleverd'. Een gezegend oord hiervoor is zijn geliefd geboorteland Spanje. Door deze uithuizigheid beslist hij om aan zijn echtgenote een volmacht te geven met het oog op de verkoop van het kasteel. Dit gebeurt via notariële akte dd. 22 maart 1837 verleden voor meester Edouard Nicolas Joseph De Doncker te Brussel. Op dat moment heeft Juan ook een huis in de *rue de l'Orangerie nr. 7* te Brussel en mag het kasteel Storms als zijn 'buitenverblijf' beschouwd worden. Marie Carmel mag *une belle maison de campagne nouvellement restaurée, nommée le Petit Château* van de hand doen. Hiertoe blijkt zij echter geen haast te hebben daar het rustige Bodegemse landleven haar lijkt te bevallen. Het mag verbazingwekkend heten dat zij, als Spaanse dame uit de 'hoge wereld', meer dan twee jaren later haar volmacht doorgeeft aan de 42-jarige Pierre Timmermans, een gewone Bodegemse landbouwer, gehuwd met Anna Maria Van Stalle, wonende in de zogeheten 'Diepestraat' tegenover de St-Elooistraat (het latere huis van de familie Van Droogenbroeck, in de volksmond de *Fainen* genoemd) in plaats van

Handtekening van Juan Van Stalle en Carmen Van Stalle als Quiroga.

Handtekeningen van de kopers

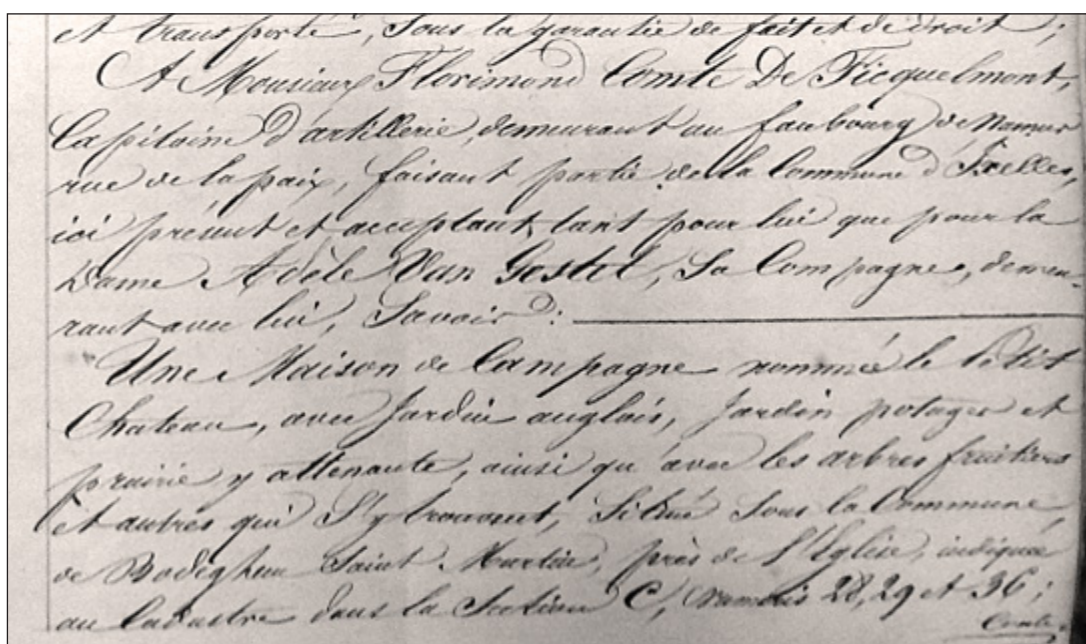
aan één van haar vrienden uit de Brusselse 'haut monde'. Pierre Timmermans, die alleszins noties van de Franse taal diende te hebben, verkreeg genoemde volmacht door de Franstalige notariële akte van 29 augustus 1839 verleden door de Bodegemse notaris Francois Jean Verbrugghen waarbij Pierre Joseph Crabbe en Henri Plas optraden als getuigen. Voorzeker zal Pierre een 'bijzondere' relatie hebben gehad met de Spaanse freule en was hij misschien haar tuinman die het kasteeldomein onderhield.

Domein Storms op de Popp-kaart van 1859

In de hoedanigheid van zaakgelastigde zal hij een jaar later, op 25 september 1840, het kasteel en aanhorigheden uit-

eindelijk verkopen. De akte wordt verleden voor genoemde notaris Verbrugghen en na het betalen van 7000 franken wordt **Florimond Comte de Ficquelmont, capitaine d'artillerie, demeurant au faubourg de Namur, rue de la paix, faisant partie de la commune d'Ixelles**, gehuwd met **Adèle Van Gestel**, de nieuwe eigenaar. Het goed werd toen omschreven als *Une Maison de Campagne nommée le Petit Château, avec jardin anglais, jardin potager et prairie y attenante, ainsi qu'avec les arbres fruitiers et autres qui s'y trouvent, situé sous la Commune de Bodeghem Saint Martin, près de l'Eglise*. De vaststelling dat Juan zijn eigendom van de hand doet aan een 'collega-militair' bevestigt ons vermoeden dat zij elkaar mogelijk sinds de septemberdagen van 1830 kenden, hetgeen ons er toe bracht om het kasteel Storms als eerste mogelijke woonst van de generaal naar voor te schuiven. De vorige eigenaar Philippe Clement Garneville was naar alle waarschijnlijkheid ook een militair en gezien de vermelding in het boek *Juan Van Halen, el oficial Aventurero* (Madrid, 1933) door Pio Baroja trad Van Halen sinds 1833 op als huurder van het kasteel.

Fragment uit de verkoopakte van 25.9.1840

Gedurende de periode 1835-1840 toen hij eigenaar was van het kasteel Storms zal deze Spaanse avonturier weinig in Bodegem hebben vertoefd. Het rustige dorpsleven en rondjes wandelen rond de kerk was niet aan hem besteed. Hij zocht steeds naar actie en de geur van de kruitdampen van het strijdgewoel. In zijn thuisland, op het Iberisch schiereiland was hieraan geen gebrek. De Eerste Carlistenoorlog (1833-1840) woedde er in alle hevigheid. Begin 1835 ontving Van Halen een schrijven uit Logrono van don Luis Fernàndez de Cordoba, die op 24 juni 1835 benoemd werd tot Chef-generaal van de Noordelijke troepen, waarin deze hem verzocht om terug te keren naar Spanje en zich opnieuw in te lijven bij het Spaanse leger.

Zonder dralen verliet hij zijn gezin te Bodegem en zette koers naar het zuiden. Bij Koninklijk Besluit van 29.12.1835 komt hij onder Cordoba's bevel met de graad van luitenant-kolonel, niettegenstaande zijn graad van luitenant-generaal in het Belgisch leger. Cordoba behaalde een belangrijke overwinning in de slag bij Mendigorria waardoor hij achteraf de titel verkreeg van *Markies van Mendigorria*. Om de zogeheten 'politieke banden' aan te halen wordt Van Halen meerdere malen naar het buitenland (België en Engeland) gestuurd. Wapenleveringen komen hier alvast om de hoek kijken. Zo was hij bv. te Londen in 1836 te gast bij zijn goede vriend Juan Alvarez Mendizabal, politicus en toentertijd Spaans premier, samen met Jozef Bonaparte, graaf de Survilliers (titel die hij voerde na de val van zijn broer Napoleon). Met deze Bonaparte onderhield Van Halen sinds ettelijke jaren trouwe vriendschapsbanden. Op 2.2.1836 wordt hij benoemd tot

bevelhebber van de Noordelijke legermacht te Molina de Aragon (halfweg tussen Madrid en Zaragoza) met het oog op de verdediging van de provincies Teruel en Guadalajara. Nauwelijks daar aangekomen, ontwierp hij de plannen om het aldaar geheel vervallen kasteel op te bouwen en te versterken. Hij berekende het totale kostenplaatje van dit project alsmede de verdedigingskosten om eventuele invallen van Carlisten in de omliggende sierra's af te slaan. De voorziene werken werden op 23 april daarna door de koningin goedgekeurd en de gemeenteraad van Molina zwaaide Juan alle lof toe omwille van zijn ijver en vastberadenheid en beloofde alle gemaakte kosten te betalen. Wegens zijn verdiensten krijgt Van Halen bovendien nog de post van gouverneur toegewezen van Calatayud in de provincie Zaragoza. Op 23 mei krijgt hij het bevel om onder zijn leiding een legereenheid te vormen in de provincie van Guadalajara en vier dagen later, op 27 mei, bevordert men hem tot kolonel van de artillerie. In deze hoedanigheid behaalt hij tal van successen, o.a. in La Granja (nabij Segovia) waarbij er een einde kwam aan de mouterij van de onderofficieren in de koninklijke residentie van regentes Maria Christina. Het toenmalige Spaanse parlement was van plan om de grondwet van 1812, gekend als de liberale grondwet van Cadiz, grondig te wijzigen. Van Halen echter, als liberaal in hart en nieren, kon zich hiermee absoluut niet verzoenen met als gevolg dat hij op 20 juli 1836 ontslag nam. Op verzoek van de Belgische ambassadeur te Madrid kreeg hij op 6 oktober daarna het paspoort om naar België terug te keren. Doch het kan verkeren. Amper negen maanden later, bij de publicatie

Carlistenoorlog, schilderij door Francesco de Paula Van Halen,
zoon van Juan en hofschilder van koningin Isabella II

op 18 juni 1837 van de nieuwe Spaanse grondwet, had Juan niet de minste moeite om hierop de eed van trouw af te leggen te Brussel op 24 juni in handen van de koninklijke zaakgelastigde don Joaquin Zamorano en bekwam de toe-

lating op 10 juli om eens te meer naar Spanje af te reizen. Op 1 november was regentes Maria Christina van oordeel dat Van Halen voortaan zijn Belgische titel van luitenant-generaal mocht voeren met alle daaraan verbonden

Kasteel te Molina de Aragon

voordelen en privileges. In alle toekomstige officiële documenten zal hij aldus worden vernoemd, wat ook zijn graad in het Spaanse leger mocht zijn. Vanwege zijn onvervaard optreden tijdens deze burgeroorlog, zowel in Catalonië als Navarra, verkrijgt hij op 17.11.1838 (acht dagen na de geboorte te Bodegem van zijn dochter Maria de Carmelo) de graad van brigadier van de cavalerie en wordt verermerkt met het kruis 1ste klas in de koninklijke en militaire Orde van San Fernando. Op 26 december mag hij opnieuw de valiezen pakken om naar het noorden via België naar Engeland te gaan om daar de nodige contracten af te sluiten voor het leveren van legermateriaal. Na drie maanden is zijn missie ten einde en verschijnt in maart 1839 terug in het strijdtoneel waar men hem op 1 februari 1840 een nieuwe bestemming geeft. Hij krijgt als taak om vooral in Catalonië de Carlisten te gaan bevechten in de aldaar gevoerde campagne van generaal Baldomero Espartero. Eind februari staat hij aan het hoofd van een re-

serve brigade en wordt na het heengaan van veldmaarschalk Borso di Carminati gouverneur van de provincie Tarragona. In deze provincie levert hij met succes meerdere veldslagen tegen de Carlisten, o.a. te Amposta, een stadje aan de Ebro. Vervolgens zal hij als leider van twee brigades worden ingezet bij de militaire expeditie van Peracamps (slag bij Berga ten NW van Barcelona), expeditie onder het bevel van luitenant-generaal Antonio Van Halen († Madrid, 27.10.1858).

Antonio, Juan's jongere broer, was eveneens een 'sabelslipper' in de hoogste graad, met een rits ronkende titels. Naast senator mocht hij zich voortaan graaf van Peracamps noemen (benoeming op 2 februari 1841 door koningin Isabella II), dankzij zijn grootse overwinning in deze veldslag, één der bloedigste uit de burgeroorlog, verloren door de Carlistengeneraal Cabrera Ramon.

Tijdens deze zware gevechten werd Juan Van Halen op 26 april 1840 gewond aan de arm. Deze veldslag betekende bovendien het einde van de Eerste Carlistenoorlog. Op de laatste dag van genoemd jaar wordt onze niet-aflattende strijder bevorderd tot veldmaarschalk van het Spaanse leger. Tot daar de vertellenswaardigheden over deze bijzondere persoon voor de periode 1835-1840, periode toen hij de eigenaar was van het kasteel Storms en zijn gezin er verbleef.

Deze bijzondere man, een groot militair, avonturier en hevige verdediger van het liberalisme, bracht zijn laatste levensjaren door in zijn geliefde geboortestreek rond Cadiz in welke stad hij op 76jarige leeftijd overleed op 8 november 1864. Drie dagen later, op 11 november 1864

Kruis Orde van San Fernando

werd zijn stoffelijk overschot begraven in de familiekerk te El Puerto de Santa Maria bij zijn eerste vrouw Maria del Carmen Quiroga († 14.2.1859) en zijn te Bodegem geboren dochter Maria Helena Constanca († 10.6.1858).

Edgard Van Droogenbroeck
Secretaris heemkring BKW

Juan van Halen

Chronologie van de grondbezitters op de locatie van het Kasteel Storms

De Chronologie van de grondbezitters op de locatie van het “kasteel” Storms (afgedrukt op pagina 20 van Bodegem in vroegere tijden nr. 17-2020) wordt als volgt aangepast:

ca 1830:

Claude Louis Marie Godart

1833-1835:

Philippe Clement Garneville x Jeanne Marie Fenet

1835-1840:

Juan Van Halen x Maria Carmel Quiroga

1840-1878:

Florimond de Ficquelmont x Adelia Agnes Van Gestel

1878-1911:

Graaf Philippe Powis de Tenbosche x Sophie de Fourneau de Cruquembourg.